Stadskerk Nijmegen (OCP), 22 februari 2026, 7e zondag na Epifanie;
voorganger: ds. Paul Oosterhoff (PKN)

[Eerste lezing: Jesaja 2, 1-5] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Dit zijn de woorden van Jesaja, de zoon van Amos;
het visioen dat hij zag over Juda en Jeruzalem.
2 Eens komt de dag
dat de berg met de tempel van de HEER rotsvast zal staan,
verheven boven de heuvels, hoger dan alle bergen.
Alle volken zullen daar samenstromen,
3 machtige naties zullen zeggen:
'Laten we optrekken naar de berg van de HEER,
naar de tempel van Jakobs God.
Hij zal ons onderrichten, ons de weg wijzen,
en wij zullen zijn paden bewandelen.'
Vanaf de Sion klinkt zijn onderricht,
vanuit Jeruzalem spreekt de HEER.
4 Hij zal rechtspreken tussen de volken,
over machtige naties een oordeel vellen.
Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers
en hun speren tot snoeimessen.
Geen volk zal meer het zwaard trekken tegen een ander volk,
geen mens zal nog de wapens leren hanteren.
5 Nakomelingen van Jakob, kom mee,
laten wij leven in het licht van de HEER.

[Epistel: Romeinen 5, 12-21] (Nieuwe Bijbelvertaling)
12 Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen en door de zonde de dood, en de dood voor ieder mens is gekomen omdat ieder mens heeft gezondigd ... 13 Inderdaad, de zonde was al in de wereld voordat de wet er was; alleen, zonder wet wordt er van de zonde geen rekening bijgehouden. 14 Toch heerste de dood in de tijd van Adam tot Mozes over alle mensen, ook al zondigden zij niet zoals Adam door een gebod te overtreden. Nu is Adam de voorafbeelding van Hem die komen zou. 15 Maar de genade reikt verder dan de overtreding: als door de overtreding van één mens alle mensen moesten sterven, is het des te zekerder dat de genade van God, het geschenk dat we danken aan die ene mens, Jezus Christus, aan alle mensen overvloedig geschonken wordt. 16 Dit geschenk gaat het gevolg van de zonde van één mens verre te boven, want die ene overtreding heeft tot veroordeling geleid, maar de genade die na talloze overtredingen geschonken werd, tot vrijspraak. 17 Als de dood kon gaan heersen door de overtreding van één mens, is het des te zekerder dat allen die de genade en de vrijspraak in zo'n overvloed hebben ontvangen, zullen heersen in het eeuwige leven, dankzij die ene mens, Jezus Christus.

18 Kortom, zoals de overtreding van één enkel mens ertoe heeft geleid dat allen werden veroordeeld, zo zal de rechtvaardigheid van één enkel mens ertoe leiden dat allen worden vrijgesproken en daardoor zullen leven. 19 Zoals door de ongehoorzaamheid van één mens alle mensen zondaars werden, zo zullen door de gehoorzaamheid van één mens alle mensen rechtvaardigen worden. 20 En later is de wet erbij gekomen, zodat de overtredingen toenamen; maar waar de zonde toenam, werd de genade alleen maar overvloediger. 21 Want zoals de zonde heeft geheerst en tot de dood heeft geleid, zo moest door de vrijspraak de genade heersen en tot het eeuwige leven leiden, dankzij Jezus Christus, onze Heer.

[Evangelie: Matteüs 4, 1-11] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Daarna werd Jezus door de Geest meegevoerd naar de woestijn om door de duivel op de proef gesteld te worden. 2 Nadat Hij veertig dagen en veertig nachten had gevast, had Hij grote honger. 3 Toen kwam de beproever naar Hem toe en zei: ‘Als U de Zoon van God bent, beveel die stenen dan in broden te veranderen.’ 4 Maar Jezus gaf hem ten antwoord: ‘Er staat geschreven: “De mens leeft niet van brood alleen, maar van ieder woord dat klinkt uit de mond van God.”’ 5 Vervolgens nam de duivel Hem mee naar de heilige stad, zette Hem op het hoogste punt van de tempel 6 en zei tegen Hem: ‘Als U de Zoon van God bent, spring dan naar beneden. Want er staat geschreven: “Zijn engelen zal Hij opdracht geven om U op hun handen te dragen, zodat U uw voet niet zult stoten aan een steen.”’ 7 Jezus antwoordde: ‘Er staat ook geschreven: “Stel de Heer, uw God, niet op de proef.”’ 8 De duivel nam Hem opnieuw mee, nu naar een zeer hoge berg. Hij toonde Hem alle koninkrijken van de wereld in al hun pracht 9 en zei: ‘Dit alles zal ik U geven als U zich voor mij neerwerpt en mij aanbidt.’ 10 Daarop zei Jezus tegen hem: ‘Ga weg, Satan! Want er staat geschreven: “Aanbid de Heer, uw God, vereer alleen Hem.”’ 11 Daarna liet de duivel Hem met rust, en meteen kwamen er engelen om Hem te dienen.

[overweging:]
Vandaag herdenken we de slachtoffers van het bombardement van 82 jaar geleden, 22 februari 1944, toen de geallieerde vliegtuigen onze stad in luttele seconden in puin legden. Bijna 800 doden en een stad in puin. Een stad die er decennia over heeft gedaan om zich van die gebeurtenis te herstellen, met als symbool daarvan onze Stevenskerk, die pas 30 jaar na die datum weer zou kunnen functioneren.
Zo lang kan het duren voor de vernietigende kracht van een bombardement kan zijn hersteld en dan gaat het nog alleen over de iconische gebouwen, de schade en het leed in mensenharten en in de gemeenschap heeft nog veel meer tijd nodig om te worden hersteld. En ondanks dat we dat weten, ondanks dat we dat in retroperspectief kunnen voelen, gaan we gewoon door met het bombarderen van onze vijanden en zij met het bombarderen van ons. Bij ons dan nu niet letterlijk, godzijdank, maar op dagelijkse basis wel in Oekraïne, in Soedan, in Gaza en in de West-Bank.

Nog altijd spreken we de taal van vernietiging, van destructie, van verderf. Wat nu als we onze taalveld eens verleggen, ons vizier eens anders instellen.
Laten we het over vrede hebben, laten we het eens hebben over opbouwen in plaats van afspraken, over mensenrechten in plaats van oorlogsrecht, over gerechtigheid in plaats van onrecht.
Bij Jesaja lazen we: Nakomelingen van Jacob, kom mee, laten we leven in het licht van de Heer! En concreet betekent dat: zwaarden omsmeden tot snoeimessen, drones ombouwen tot pleziervliegtuigjes, tanks omsmeden tot ploegscharen. Geen mens zal meer de oorlog leren, lazen we bij Jesaja.

Kom er eens om, in deze wereld, waarin Poetin op de eerste bank zit in de Russisch orthodoxe kerk en waarin Trump misschien niet in de kerkbank zit, maar zich wel zegt te beroepen op Joods-christelijke waarden, zoals met hem veel van de rechtse tot extreemrechtse leiders in de wereld en in ons land.
Maar genoeg over de wereld leiders, hoe is het bij ons. Praten wij over de vrede, benaderen wij onze tegenstanders, onze andersdenkenden ongewapend, ontwapenend? Leven wij in het licht van de Heer?

Het is vandaag de eerste zondag van de veertigdagentijd, van de bezinningstijd naar Pasen, bij uitstek een tijd om dat je jezelf af te vragen: leef ik nog in het licht van de Heer en zo niet, wat zijn dan de belemmeringen in mijn leven die me daarin dwarszitten, daarvan af houden.
Voor de gemeente waarin ik nog actief ben als diaconaal predikant, Rivierenland Oost: Wijchen Beuningen en Druten, heb ik voor deze veertigdagentijd een boekje gemaakt met voor elke dag een gedachte of gedicht om die bezinning aan te moedigen. Ik heb een aantal exemplaren ervan voor u meegebracht, voor als u geïnteresseerd zou zijn en mochten er meer geïnteresseerden zijn dan ik hier boekjes ter beschikking heb, dan kan ik u op aanvraag ook wel een link sturen naar een digitale versie.
Ik heb dat boekje ingedeeld naar aanleiding van de zeven kardinale deugden die ons vanuit de Griekse filosofie en de kerk van de eeuwen zijn aangereikt: Matigheid, Moed, Wijsheid en Rechtvaardigheid, vanuit de filosofie en Geloof, Hoop en Liefde vanuit de kerk.
Gedachten over wat ons zou kunnen helpen om te leven in het licht van de Heer, zou kunnen helpen om ons leven te richten op Pasen.
Heb je het over de zeven kardinale deugden, dan kom je al snel ook bij de zeven hoofdzonden die de kerk ons door de eeuwen heen heeft voorgehouden: Gulzigheid, Hoogmoed. Wellust, Wraak, Gemakzucht, Hebzucht en Afgunst. Daar heb ik in het boekje ook steeds één dag in de week aan besteed. Eén dag maar, want ik hou niet van de zonde.

En dat brengt ons bij die lezing van vandaag uit de Romeinenbrief, die ons vanuit het leesrooster is aangereikt. Een lezing over de erfzonde.
Ik geloof niet in de erfzonde. Ik geloof niet dat een mens geneigd is tot alle kwaad. Natuurlijk daar zijn talloze voorbeelden van in de wereldgeschiedenis en op de krantenpagina's van

deze tijd, maar ik heb te veel gezien dat de leer van de erfzonde heeft gewerkt als een rotsmoes voor alle narigheid die mensen elkaar aan doen.
Natuurlijk, het is een theologisch aantrekkelijk concept van een ongekende eenvoud. Door de ongehoorzaamheid van één oer-mens, Adam, is heel de mensheid in zonde vervallen, de hele mensheid in een kwaad daglicht gesteld. Maar daar tegenover, door de ongekende gehoorzaamheid van één ander mens, Jezus van Nazareth, is heel de mensheid van zonde bevrijd, heel de mensheid weer gesteld in het licht van de Heer, in Gods daglicht.
Natuurlijk, een aantrekkelijk concept in zijn eenvoud, maar het is mij te eenvoudig. Het houdt ons als individuele mensen te veel buitenschot, het gaat te veel buiten ons om, we staan te veel buitenspel.
We zouden niet verantwoordelijk zijn voor onze zonden en ook niet voor onze redding. Zo heeft God ons mensen niet geschapen, niet bedoeld.
Daarom zijn er bladzijden volgeschreven door de profeten in het oude testament en door de evangelisten in het nieuwe, om ons te leren.
Daarom heeft Jezus niet alleen geleden aan het kruis, maar ons een heel leven voorgehouden van gedachten en daden, om ons vóór te leven, hoe we in het licht van de Heer kunnen staan.
Laten we daarover hebben, laten we het over vrede hebben, laten we het over gerechtigheid hebben.
En natuurlijk zijn er op die weg van vrede en gerechtigheid, die weg tegen de erfzonde in, talloze valkuilen en verleidingen.
Traditioneel is de lezing op de eerste zondag van de veertigdagentijd, de verzoeking in de woestijn. Voordat Jezus aan zijn heilzame weg naar Jeruzalem begint, direct naar de doop in de Jordaan, bezint hij zich 40 dagen en 40 nachten in de woestijn, vastend.
En op het laatst, staat er, kreeg hij erge honger. En de verleider hield hem voor, dat als hij dan de uitverkorene van de Heer was, dat hij dan toch makkelijk uit stenen van de woestijn brood kon maken om zijn honger te stillen.
Aan meer verleidingen wordt hij blootgesteld, de verleiding om een knieval te maken voor de macht en de rijkdom van heel de wereld, de verleiding waar aan velen door de hele wereldgeschiedenis en tot op de dag van vandaag voor bezweken zijn en bezwijken: de knieval voor wereldse rijkdom. Jezus wijst het af: ga weg Satan, we moeten leven in het licht van de Heer.
Laten we het over vrede hebben, laten we het over gerechtigheid hebben, laten we het over liefde hebben.

Die afwijzing van het kwaad en je richten op het goede, daar is heel wat moed voor nodig. Toen ik in dat veertigdagentijdboekje over de deugd moed moest nadenken en daarbij een glas-in-lood raam en gedicht moest maken, toen dacht ik aan het Bijbelverhaal van David tegenover Goliath.

Zo voelen we ons, als we de moed moeten hebben om over vrede te praten. Tegenover een overweldigende negatieve kracht van macht en geweld, een nietige David, die de zwaarbewapende Goliath tegemoet moest treden.
Ik schreef er het volgende gedicht over dat ik nu als afsluiting van deze overdenking wil meegeven.

David en Goliath

Dat durf je natuurlijk niet,
wat een geweld, wat een dreiging,
wat heb jij daar tegenover te stellen.
Tegenover dat kwaad stel je natuurlijk niets voor.

Dan maar niet,
dan maar even je gedeisd houden.
Niet te veel op de voorgrond.

Of toch wel.
De vrouw die niet wou opstaan in de bus,
omdat zij wél wist wat haar rechten waren.
De student die de tanks deed stoppen
op het Tiananmenplein, van de Hemelse Vrede.
De jongeren die het aandurfden in Iran
luidkeels te roepen om verandering.

David die het met zijn slinger opnam
tegen de geweldenaar van de Filistijnen.
Of Mozes die de zee deed splitsen
tegen de strijdwagens van de Farao.
Of Daniel voor wie de leeuwen verlamden
in de leeuwenkuil.

Over hen wordt nog gepraat.
Hebben ze de loop van de geschiedenis veranderd?
Soms wel, soms niet.
Maar ze hebben wel, met hun moed,
generaties na hen de moed gegeven
om ook op te staan tegen het onrecht.

De moed hebben om een steen te slingeren
naar de waanzin van onvrede en geweld.

Paul Oosterhoff, pauloosterhoff@planet.nl

Voor de digitale versie van het veertigdagentijdboekje:
https://portal.dezaligezalm.nl/read/627/43261